Mladá Vožice | Detail mlýna

Identifikační údaje

Adresa	Mladá Vožice Radvanov - 391 43
Okres	Tábor
Katalogové číslo	P 182
Katastrální území	Mladá Vožice
GPS	49° 30' 44.6'' 14° 49' 46.9''
Mapová značka	Holandský / Ruiny objektu, zbytky stěn
Poloha vůči obci	300 m S od obce
Číslo kulturní památky	-
Přístupnost	Volně přístupný
Rok stavby	před 1840
Rok zániku	

Stručný popis

Z mohutného mlýna holandského typu postaveného na vrcholu kopce Větrák dnes zůstalo jen obvodové zdivo do výšky šesti metrů zarostlé hluboko v lese. Vnější průměr mlýna je 8,7 m a tloušťka zdí u paty jeden metr. Směrem nahoru se tloušťka zmenšuje dvěma římsami o 12 cm na vnější straně a to vždy po dvou metrech výšky. Na stavbu byl použit lomový kamen a cihly na klenby a ostění.
O počátku větrného mlýna nejsou žádné písemné ani kartografické zprávy. Podle ústního podání pracoval do poloviny 19.stol. a sloužil také na lisování řepky olejné. V sedmdesátých letech minulého století pracovníci památková péče uvažovali o zařazení objektu mezi chráněné. Nestalo se tak, a proto se zbytky zdiva zarostlé uprostřed hustého smrkového lesa postupně rozpadají.
Pokorný:
Ze zděného větrného mlýna v Radvanově zachovaly se trosky na pozemkové parcele č. 382/1 (308). Toto místo leží asi 350m na SSZ od středu Radvanova (309). Místo se nazývá dosud Větřák.
O počátcích větrného mlýna není v Radvanově písemných zpráv. Podle ústního podání byl mlýn v činnosti asi do poloviny 19. století (310), avšak Katastrální oceňovací elaborát z té doby mlýn neuvádí. Pozemek náleží dnes Čs. státním lesům (311). Podle sdělení Státní památkové správy bude objekt po prohlídce navržen k chránění, neboť zděná konstrukce mlýna je důkladná (312). Zřícenina větrného mlýna je asi 602m n. m.(313).
(308) GÚ – ČSAV, VM – Č, čj. 126/58, sdělení OÚGK – OMS ve Voticích z 3.4. 1958. Zpráva rady MNV v Radvanově uvádí, že zbytky větrného mlýna jsou na pozemkové parcele č. 385. Podle katastrální mapy byla pozemková parcela č. 382 roku 1830 rolí a sousední, malá pozemková parcela č. 385, pustinou. Stejnou situaci zobrazuje i katastrální mapa z r. 1908 (GÚ – ÚAGK, SK, OM, i.č. 6410, 1908). Na obou mapách je na pozemkové parcele č. 385 vyznačen výškový bod, ale nikoli zbytky stavby větrného mlýna.
(309) GÚ – ÚAGK, SK, OM, katastrální mapa i.č. 6410, Radvanov, 1840 (stav r. 1830). Za upozornění na lokalitu a obsažnou zprávu děkujeme Bohumilu Kleandrovi, konservátoru z Mladé Vožice.
(310) Zpráva rady MNV v Radvanově ze 7.4. 1958 GÚ – ČSAV, VM – Č, čj. 135/58 uvádí sdělení starého pamětníka Františka Mrázka, že mlýn byl naposledy v chodu asi před 110 lety. Podle B. Kleandra (GÚ – ČSAV, VM – Č, sdělení MNV v Mladé Vožici – Krchovo městské museum – z 8.10. 1956) prý mlynář v sousední obci Horní Kouty podplatil stárka větrného mlýna, aby se přičinil o jeho zastavení. Potom si z větráku koupil mlecí kameny, které se mu osvědčily na dlouhá desetiletí.
(311) Sdělení rady MNV v Radvanově ze 7.4. 1958. Srovnej i sdělení téhož MNV ze 4.8. 1970 (Novotný) (GÚ – ČSAV, VM – Č).
(312) GÚ – ČSAV, VM – Č, sdělení SPS z 30.3. 1957, č. 4379/1957.
(313) Státní mapa 1:5000 – odvozená, list Pacov 8-5, 1954.

Historie

Architektura

Stav nemovitosti	Zřícenina
Typ	Holandský
Dominantní stavební konstrukce	Zděná - kamenná
Historické prvky	**Exteriér** • Kamenické prvky

Parametry

- ruina, stany, neúplné, mnoho kleneb zřícených,
- dvoje dveře – nejsou proti sobě úhel cca 120 st. Klenby a ostění z cihel
- Vnitřní průměr 6,7 m, stěnový materiál, krásné plackky,
- Uvnitř omítnutý, tl. zdi 1m, vevnitř válec, zvenku 2x cca 12-ti cm odskoky, první ve výši 2 m nad zemí.
- Celková výška cca 6 m, omítnutý i z venku.

Zajímavá je vrstva z cihel cca v 2 m, pak další.

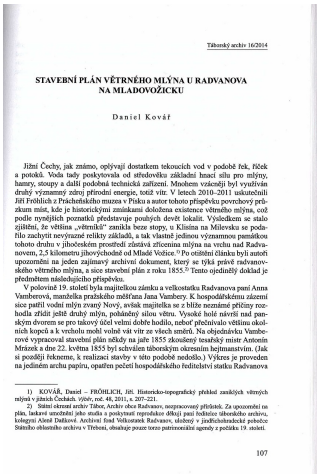

Táborský archiv 16/2014

STAVEBNÍ PLÁN VĚTRNÉHO MLÝNA U RADVANOVA NA MLADOVOŽICKU

Daniel Kovář

Jižní Čechy, jak známo, opětovají dostatkem tekoucích vod v podobě řek, říček a potoků. Voda tady poskytovala od středověku základní hnací sílu pro mlýny, hamry, stoupy a další podobná technická zařízení. Mnohem vzácněji byl využíván druhý významný zdroj přírodní energie, totiž vítr. V letech 2010–2011 uskutečnili Jiří Frohlich z Prácheňského muzea v Písku a autor tohoto příspěvku povrchový průzkum míst, kde je historickými zmínkami doložena existence větrného mlýna, což podle nynějších poznatků představuje pouhých devět lokalit. Výsledkem se stalo zjištění, že většina „větrníků" zanikla beze stopy, u Klisina na Milevsku se podařilo zachytit nevýrazné relikty základů, a tak vlastně jedinou významnou památkou tohoto druhu v jihočeském prostředí zůstává zřícenina mlýna na vrchu nad Radvanovem, 2,5 kilometru jihovýchodně od Mladé Vožice.[1] Po otištění článku byli autoři upozorněni na jeden zajímavý archivní dokument, který se týká právě radvanovského větrného mlýna, a sice stavební plán z roku 1855.[2] Tento ojedinělý doklad je předmětem následujícího příspěvku.

V polovině 19 století byla majitelkou zámku a velkostatku Radvanova paní Anna Vamberová, manželka pražského měšťana Jana Vambery. K hospodářskému zázemí sice patřil vodní mlýn zvaný Nový, avšak majitelka se z blíže neznámé příčiny rozhodla zřídit ještě druhý mlýn, pohánětý silou větru. Vysoké holé návrší nad panským dvorem se pro takový účel velmi dobře hodilo, neboť přečnívalo většinu okolních kopců a k vrcholu mohl volně vát vítr ze všech směrů. Na objednávku Vamberové vypracoval stavební plán někdy na jaře 1855 zkoušený tesařský mistr Antonín Mrázek a dne 22. května 1855 byl schválen táborským okresním hejtmanstvím. (Jak si později řekneme, k realizaci stavby v této podobě nedošlo.) Výkres je proveden na jediném archu papíru, opatřen pečetí hospodářského ředitelství statku Radvanova

1) KOVÁŘ, Daniel – FROHLICH, Jiří. Historicko-topografický přehled zaniklých větrných mlýnů v jihozá Čechách. Výběr, roč. 48, 2011, s. 207–221.

2) Státní okresní archiv Tábor, Archiv obce Radvanov, nezpracovaný příslušník. Za upozornění na plán, laskavé umožnění jeho studia a poskytnutí reprodukce děkuji paní ředitelce táborského archivu, kolegovi Aleši Daňkovi. Archivní fond Velkostatek Radvanov, ústřený v jindřichohradecké pobočce Státního oblastního archivu v Třeboni, obsahuje pouze torzo patrimoniální agendy z počátku 19. století.

107

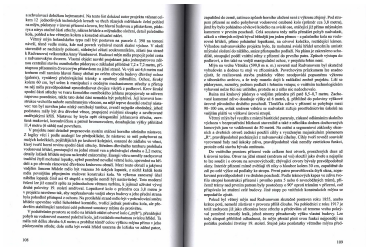

108

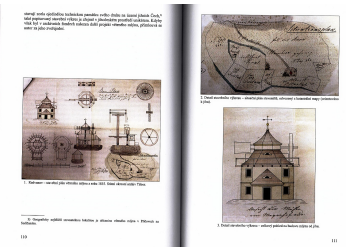

109

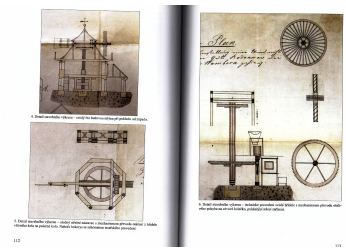

110

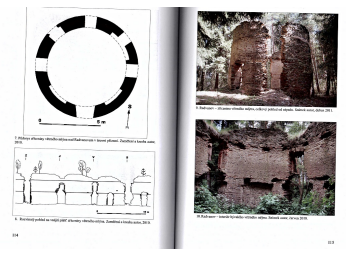

111

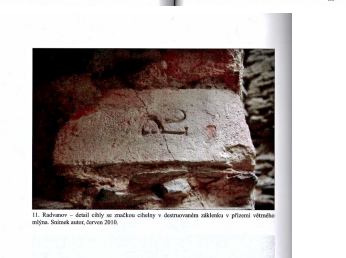

112

113

114

115

116

Informace zpracované a platné k 11pm30Europe/Prague.f2017Tue, 11 Apr 2017 16:23:17 +020004pm30. Technologie

Technologické vybavení • Zcela bez technologie aj.

Popis technologického vybavení

Technologické vybavení

Stopy po neexistující mlýnské technologii

Doplňkový provoz

Doplňkový provoz - popis

Historické prvky

Parametry

Literatura a pramenyZajímavostiOstatníPodle ústní informace z roku 1956 od obyvatele Mladé Vožice B. Kleandera lze usuzovat, že se již v době fungování mlýna objevoval "špinavý konkurenční boj" Mlynář ze sousední obce Horní Kouty údajně podplatil stárka větráku, aby se přičinil o jeho zastavení. Potom si z větráku koupil mlecí kameny, které mu sloužily ještě mnoho desetiletí.FotogalerieZákladní obrázky Současné fotografie - interiér - detaily stavebních prvků 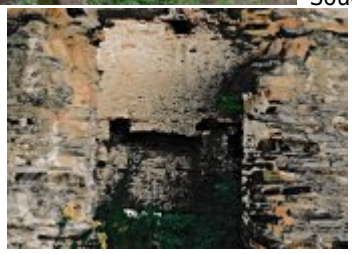 Historické fotografie a pohlednice